Ірвін Шоу

РОЗЧИН МЕНІКОНА

(переклав П.Кісельчук)

Оповідання (фантастика)

Лише одне вікно світилось пізно вночи в масивній будівлі Дослідницької лабораторії Фоґеля-Паульсона. Миші всіх видів та порід спали в своїх клітках. Куняли мавпочки, бачили свої сни песики, пацюки-альбіноси чекали ранку з його неминучими ін'єкціями та скальпелем. Тихо гуділи комп'ютери, аби вранці викинути на підлогу величезні таблиці із цифрами. В закритих пробірках чудернацькими візерунками розростались культури; в стерилізованих колбах зникали колонії бактерій, вирощені безсонними ночами, в темряві з розчинів випадали дивні осади, підтверджуючи чи спростовуючи денні сподівання. За зачиненими завісами потаємно обмінювалися атомами молекулярні речовини, обертались подалі від людських очей атоми, утворювалися в запертих кімнатах цілющі бальзами та отруйні речовини. Електромагнітні пристрої охороняли мільони формул в сейфах, сталь яких виблискувала в місячних променях.

В яскраво освітленій, сяючій чистотою кімнаті рухався від столу до столу чоловік в білому – то наливав рідину в плоску скляну чашку, то додавав червоно-бурий порошок до пробірки, то робив нотатки на шматочках ніжно-блакитного фільтрованого паперу. Звали цього чоловіка Кольєр Менікон. Він був середнього зросту, пухкий, із обличчям, круглим як диня і таким самим, як диня, гладким (голитися йому доводилося лише два рази на тиждень). Його високий лоб теж нагадував диню, мускусну диню із гладкою шкурою – спілу, але не занадто смачну

диню, на яку начіпили масивні окуляри. В його випуклих очах застигло очікування немовляти, який вже давно лежить у мокрих пелюшках. На куполі динеподібного лобу ріс світленький пушок, а черевце нагадувало невеличких розмірів кавун. Кольєр Менікон ані трохи не походив на лауреата Нобелевської премії. Він і не був лауреатом Нобелевської премії. Йому було лише 29 років і 3 місяці. Він знав, що більшість великих наукових відкриттів здійснювались вченими у віці до 32 років. У нього в запасі лишалось ще 2 роки і 9 місяців.

Шанси Менікона зробити велике наукове відкриття в лабораторії Фоґеля-Паульсона були досить примарними. Він працював у відділі детергентів та розчинників, а його завданням був пошук детергентів, які розчинялися б у водневих розчинах. Справа в тому, що в популярних часописах вже з'явилась низка не дуже приємних статей про піну в каналізаційних трубах та про струмки, що вкриваються мильним шаром, в якому гине форель. Менікон знав, що ніхто ще не отримував Нобелевської премії за відкриття нового детергенту, навіть такого, що не вбиває форель. За тиждень йому буде вже 29 років і 4 місяці. Інші співробітники лабораторії, ті що помолодше, займались лейкемію та раком матки, а також сполученнями, які обіцяли успіх у лікуванні шизофренії. Був навіть 20-річний вундеркінд який проводив секретні дослідження з вільним воднем. Вірогідно, що вони й потраплять до Стокгольму. Їх викликали на наради керівництва, і вони роз'їжджали в спортивних машинах із гарненькими дівчатами, схожими на кінозірок. У відділ детергентів містер Паульсон не заходив ніколи, а зіштовхуючись із Меніконом в коридорах, називав його Джонсом. Ще 6 років тому містер Паульсон чомусь вирішив, що Менікона звуть Джонс.

Менікон був одружений із жінкою, яка нагадувала зимовий сорт дині, та мав двох дітей, хлопчика та дівчинку, які виглядали саме так, як ви їх собі щойно уявили. Їздив він на "Плімуті" 1959 року випуску. Дружина Менікона не мала нічого проти його роботи вночи. Навіть навпаки.

Все краще ніж вести уроки хімії в школі.

Сьогодні від працював вночи тому, що вдень натрапив на загадкову реакцію. Він взяв стандартний детергент "Флоксо" і додав майже навмання якусь частку червоно-бурого порошку порівняно простого складу, відомого як діоксотетрамеркфеноферогеН-14. Цей реактив коштував дорого, і Менікон, аби уникнути неприємних пояснень в фінансовому відділі, використав лише один грам на фунт "Флоксо", який коштував $1.80 за тону та продавався у будь-якому пристойному універсамі за ціною 48 центів за коробку середніх розмірів.

Він взяв шматок білої бавовни, змочив його кетчупом з бутерброда, що залишився зі сніданку, і був вельми розчарований, побачивши, що розчин із діоксотетрамеркфеноферогеном-14 залишав на тканині добре помітне кільце, яке виглядало саме так, чим воно й було, тобто як пляма від кетчупу. В той самий час контрольний розчин чистого "Флоксо" повністю виводив пляму з такого ж шматочку тканини.

Він випробував розчин із добавкою 1 мг діоксотетрамеркфеноферогену-14, але результат залишився тим самим. Він працював над темою вже 16-й місяць, і, звісно, чергова невдача збентежила його. Він вже збирався викинути обидва зразки, але раптом помітив, що, в той час, як чистий "Флоксо" пінився як завжди, що викликало обурення популярних журналів, другий розчин виглядав як найпрозоріша вода з весняних струмків.

Усвідомивши значення відкриття, він відчув слабкість у колінах і мусив присісти. Перед очима замерехтіли каналізаційні труби, що виглядали так само, як в 1890 році, та форель, які плескалась у всіх сточних канавах, що йшли від густонаселених жилих кварталів. Містер Паульсон більше не називатиме його Джонсом. Він купить собі "Тріумф". Від подасть на розлучення і придбає контактні лінзи. Його переведуть у відділ раку.

Тепер справа за малим: підібрати потрібну пропорцію діоксотетрамеркфеноферогену-14 та "Флоксо", пропорцію, при якій не

буде піни, і в той самий час зникатимуть кільця – і його майбутнє забезпечене.

Як досвідчений дослідник, він став методично, хоча й з прискореним серцебиттям, готувати розчини одне за одним. Він не шкодував діоксотетрамеркфеноферогену-14 – не той випадок аби на чомусь заощаджувати. Кетчуп закінчився, і він взяв замість нього тютюнову смолу із люльки. Але результати були без змін – і весь вечір, і під час його самотнього чергування (він навіть зателефонував дружині і сказав, щоб вона не чекала його на обід). Підступне кільце залишалось. На ганчірці. На лінолеумі. На пластмасі. На шматочку шкіри. На тильному боці його руки.

Він не впадав у відчай. Ерліх випробував 605 препаратів перш ніж отримав відомий 606-й. Наука швидко не робиться.

Неживий випробувальний матеріал закінчився. Він обрав двох білих мишей із партії, яку йому дали через те, що миші в ній завзято відмовлялися захворювати злоякісними пухлинами. Фоґель-Паульсон вели кампанію за те, щоб переконати володарів собак мити шкіри тварин розчином "Флоксо". Справа в тому, що "Флоксо" за рівнем використання в домашньому господарстві поступався своєму головному конкуренту, "Вандро", і вишуковувались можливості розширити сферу його застосування. З мишами результат був той самий. Одна з мишей стала такою ж саме білою, як і в день своєї появи на світ, і розчин, в якому її вимили, пінився як завжди. Інша миша поводила себе так, ніби її пекли розпеченим залізом, але розчин, яким Менікон її обробив, через 5 хвилин зробився абсолютно прозорим.

Він умертвив цих мишей. Він був добропорядним дослідником і не хотів використовувати мишей, що вже були у використанні. Після загибелі другої миші, у нього з'явилось враження, що над ним зле пожартували. Він приготував новий розчин, на цей раз із 0,000001 часткою граму діоксотетрамеркфеноферогену-14 і пішов у віварій за мишами. Компанія в клітках була різнобарвна. Адже Менікону

підсовували мишей, які у решті лабораторій вважались непридатними для експериментів, тому тут були й миші, що страждали на гігантизм, сліпі миші, чорні миші, рябі миші, миші, що пожирали своїх мишенят, примхливі жовті миші, сірі миші з фуксиновими плямами та миші, які щойно чули ноту ля-бемоль, починали битись головою о пруття своїх кліток доки не помирали.

Остерігаючись мишиних зубів, він витягнув мишей з клітки. Кімната, де розташовувався віварій, тонула у темряві, оскільки фінансовий відділ вважав надмірними витрати на освітлення у відділі детергентів та розчинників. Менікон розібрав колір мишей, тільки коли приніс їх собі у лабораторію. Вони виявились жовтуватого відтінку, як шкіра у нечисткровного лабрадора або хворобливого чорноробочого із китайської пральні. Він старанно вимазав мишу в тютюновій смолі. Аби мати в достатку тієї смоли він весь час палив, від чого язик вже пощипувало, але в таку хвилину можна й було чимось пожертвувати.

Він помістив мишу в суміш "Флоксо" та дистильованої води і старанно вимив її, попередньо обробивши руки спиртом. Миша весело плескалась у шиплячій піні, безперечно, отримуючи задоволення від ванни. Пляма при цьому зникла. Другу мишу він помістив у такий самий розчин і додав 0,000001 граму діоксотетрамеркфеноферогену-14. Потім ще раз протер руки спиртом. Коли він повернувся до другої миші, то побачив, що вона вже лежить на боці. Він нахилився і уважно подивився на мишу. Вона не дихала. Вона була мертва. Він бачив чимало мертвих мишей в житті і міг відрізнити живу від мертвої. Він роздратувався: бісова адміністрація. Ну якої серйозної роботи можна тут чекати, якщо йому дають мишей, що протягають лапки від першого ж дотику людської руки?

Він викинув мертву мишу і пішов за новою. Цього разу він увімкнув світло. Біс із цим фінансовим відділом.

Керуючись одним із тих припливів натхнення, що передують відкриттям в науці, він знову обрав жовтувату мишу, сестру тієї, що

померла, і демонстративно не вимкнув у віварії світло. Миші одразу ж підняли галас децибелів у 8.

Повернувшись до лабораторії, Менікон обережно обмазав нову мишу тютюновою смолою, звернувши увагу на те, що перша миша спокійнісенько плескалась у мильній воді. Принесену мишу він помістив у високу скляну посудину, з якого вона не могла вискочити, і вилив на неї суміш із діоксотетрамеркфеноферогеном-14. В перший момент нічого не відбулось. Він дивився невідривно, впритул наблизивши обличчя до посудини. Мишка зітхнула, тихо вляглась на бік і померла.

Менікон встав. Потім сів. Розкурив нову люльку, підійшов до вікна. Визернув із вікна. Місяць заходив за будинок. Він пихкотів своєю люлькою. Інтуїція вченого підказувала йому, що у всьому цьому була причина, і був висновок. Висновок був вельми очевидним. 2 мертві миші. Але перша, біла миша, яку він помістив практично у такий самий розчин, не вмерла, хоча пляма на її шкурці залишилась. Біла миша, жовта миша, жовта миша, біла миша. У Менікона розболілася голова. Місяць вже зник за будинком.

Менікон повернувся до столу. Мертва жовта миша майже задубла. Вона нерухливо лежала в прозорій рідині. Друга миша плавала в мильній піні чистого "Флоксо". Менікон поклав мертву мишу в холодильник, аби зайнятися нею згодом.

Він знов пішов у віварій. Шум вже досягав 11 децибелів. Він взяв сіру, чорну та рябу мишей і почав занурювати їх по черзі в розчин, в якому вже загинули 2 жовті мишки. Цього разу він навіть не вимазував їх смолою. Всі ці 3 мишки, здавалось, отримували не аби яке задоволення від ванни. Ряба мишка розійшлася так, що навіть зробила спробу статєвого контакту із чорною, незважаючи на те, що обидві були самцями. Менікон помістив 3-х підконтрольних мишей назад у переносну клітку і довго й пильно приглядався до нової миші, яка все ще ніжилася в своєму мініатюрному Середземномор'ї із безвідмовного пінистого "Флоксо".

Менікон обережно вийняв жовту мишу із мильних бульбашок. Потім ретельно витер її, що викликало у тваринки вибух невдоволення. А до Менікона чомусь повернулося відчуття, що над ним пожартували. Він обережно поклав жовту мишку в ту ж посудину, до загинули її 2 попередні родича, а 3 мишки інших порід залишилися у доброму здоров'ї.

В першу секунду нічого не відбулось. Потім і ця жовта мишка зітхнула, легла на бік і померла.

Біль в голові примусив Менікона закрити очі. Коли він відкрив їх знову, мертва мишка валялась на тому ж місці в кришталево чистій рідині.

Страшна втома навалилась на Менікона. За довгі роки служіння науці таке з ним трапилось вперше. Він відчував свою безсилість розібратися у тому, що відбувалось, зрозуміти чи до добра це, чи ні, чи просунувся він у вивченні детергентів, чи відкинутий на 100 років назад, чи наблизило це його до раку, чи навпаки – відсунуло до паркетної мастики і клею, а, можливо, й до пониження платні. Цієї ночи його мозок вже не був здатний вирішити цю проблему. Він автоматично поклав мертву мишу в холодильник поряд із її попередницею, поставив позначки на сірій миші, чорній та рябій, прибрався, зробив нотатки, вимкнув світло і пішов додому.

Додому він повертався пішки. "Плімут" був потрібен його дружині – вона поїхала грати в бридж. Автобуси вже давно не ходили, а дозволити собі таку розкіш, як таксі, він не міг, навіть якщо б і зловив в таку пізню годину. На шляху додому він помітив свій "плімут" коло якогось темного будинку на Сенет стріт, за милю від їх будинку. Дружина не говорила Менікону, у кого вона грає в бридж, і він не впізнав, чий це був будинок, лише здивувався, що люди можуть грати в бридж до 2-ї години ночі та ще й повній темряві. Але зайти він не наважився. Дружина говорила, що його присутність плутає їй всі карти.

– Збери свої записи, – сказав Семюел Крокет, – і сховай їх в портфель. І замкни холодильник. – (Тепер там було вже 18 мишей). – Думаю, треба це обговорити в якомусь іншому місці, де нам ніхто не заважатиме.

Ця розмова відбулась під вечір наступного дня. Об 11-й Менікон зайшов до Крокета, який працював у сусідній кімнаті. До лабораторії Менікон прийшов о 6:30, бо ніяк не міг заснути, і весь ранок занурював різні жовті предмети в розчин, який о 14:17 Крокет вже охрестив "розчином Менікона". Це був перший в житті Менікона випадок, коли щось було назване на його честь (його діти були названі на честь батьків дружини), і Менікон побачив себе, хоч почи що не дуже виразно, Величиною в світі Науки. Він навіть вирішив придбати собі контактні лінзи, перш ніж з'являться репортери із популярних часописів.

Крокет, або Крок, як його зазвичай називали, був одним із тих молодих людей, що роз'їжджали із гарненькими дівчатами у відкритих спортивних автомобілях. Щоправда, у нього була тільки "ланча", але із відкидним верхом. Йому було 25 років і 3 місяці, і в свій час він вважався одним із кращих на курсі в МТІ. Займався він кристалами, що спонтанно зароджуються, і складними білковими молекулами, що в ієрархії Фоґеля-Паульсона було те саме, що й звання маршала в штабі Наполеона. Цей худорлявий невгамовний янкі завжди знав, де на нього чекае успіх.

Після того, як Менікон впродовж усього ранку занурював в розчин жовті предмети (шовк, жовту вату, жовтий промокальний папір), безрезультатно, звісно, і після того, як він стратив більше дюжини жовтуватих мишей, у нього виникла потреба із кимось порадитись, і він попрямував до сусідньої кімнати, де на лабораторії із нержавіючої сталі, задерши ноги вгору, сидів Крокет. Крокет слухав портативний програвач, посмоктуючи шматочок цукру, просочений LSD.

Спочатку Крокет роздратувався, що його потурбували: "Якого біса тобі тут потрібно, Флоксе?" Молоді колеги називали Менікона Флоксом. Це було щось подібне до професійного прізвиська. Але коли Менікон пояснив причину свого візиту, Крокет погодився заглянути в

лабораторію. Із минулого досвіду Менікон знав, що удаватися до допомоги Крокета є справою вельми корисною. Вже в 13:57 у Крокета з'явилась блискуча ідея – перорально ввести розчин мишам різного офарблення, в тому числі і жовтій, що була ледве не останньою з групи жовтих мишей у віварії Менікона. Біла, сіра, чорна та ряба миші, проковтнувши кілька крапель розчину, бавились як завжди, навіть стали трохи нахабніше та войовничише. Жовта мишка через 28 хвилин спокійнісенько простягнула лапки. Таким чином, вони з'ясували, що при внутрішньому застосування розчин діє так само як і при зовнішньому. Однак Крокет ще не винайшов, як ліквідувати вперті кільця, які залишались, коли розчином користувались для виведення плям. Цей аспект проблеми його не цікавив. Але те, що незначна добавка діоксотетрамеркфеноферогену-14 знищувала стійку мильну піну, справило на нього враження, і він зробив по-американськи стриманий комплімент. "В цьому щось є", – сказав він, не перестаючи смоктати цукор з LSD.

– Чому б нам не поговорити тут? – запитав Менікон, коли Крокет запропонував покинути лабораторію. Менікон повинен був розписуватись в табелі коли приходив та уходив з роботи, і тому не палав бажанням пояснювати адміністрації, навіщо йому знадобилось піти кудись посеред робочого дня.

– Не будь наївним, Флоксе, – тільки і сказав Крокет замість пояснення, так що Менікону довелось запхати свої записи в портфель, розставити по місцях на полицях всі прилади та хімікати, якими вони користувались, зачинити холодильник і попрямувати за Крокетом до коридору.

Біля виходу вони зустріли містера Паульсона. Поклавши руку на плече Крокета, містер Паульсон сказав:

– Здоров був, друже. Привіт, Джонсе. Ти що тут робиш?

– Я... – вичавив з себе Менікон, відчуваючи, що зараз почне заїкатися.

– Йому назначено до окуліста, – відрізав Крокет. – Я його відвезу.

– А, – сказав містер Паульсон. – Наука дивиться мільонами очей. Старий добрий Крок.

Вони вийшли за територію.

– Ви не братимете свою машину, містере Джонсе? – спитав Менікона сторож на стоянці. 4 роки тому він почув, як містер Паульсон назвав Менікона Джонсом.

– Візьми от, – втрутився Крокет, протягуючи сторожу шматочок цукру з LSD замість чайових. – Смокчи.

– Дякую, містере Крокете. – Сторож поклав цукор до рота і почав його смоктати. "Ланча" вирвалась зі стоянки на автостраду і помчала у напрямку популярних журналів і суспільства достатку, відкрита сонцю, вітру та дощу. "Боже, – подумав Менікон, – оце життя".

– Отже, – сказав Крокет, – зробимо попередні підсумки.

Вони сиділи у затемненому барі, прибраному під англійський постоялий двір, з гнутими мідними рожками, хлистами та мисливськими гравюрами. На однаковій відстані від одне одного сиділи 3 заміжні пані в міні-спідницях, чекаючи джентельменів, які не були їх чоловіками. Крокет пив "Джек Деніелз" з водою, Менікон потягував "Алекзандер", єдиний алкогольний напій, якій він міг пити, тому що він нагадував молочний коктейль.

– Перша перевага, – сказав Крокет, – відсутність мильної піни. Величезна перевага – якщо згадати всі ці забруднені річки. Тебе зроблять національним героєм.

Менікон спітнів від почутого.

– Перший недолік, – продовжував Крокет, замовивши черговий "Джек Деніелз". Пив він швидко. – Перший недолік – залишкові кільця. Думаю, це можна подолати.

– Це питання часу, – забурмотів Менікон. – Використовуючи разні каталізатори, ми могли б...

– Можливо, – перервав Крокет. – Друга перевага. Виразна спорідненість, щоправда незрозумілого характеру, до жовтих живих організмів. Поки що ми можемо говорити напевно тільки про мишей. Останні експерименти підтверджують цю гіпотезу. В будь-якому випадку, ти зробив відкриття. Інтерес до сполук із різною хімічною спорідненістю до різних організмів не вщухає. Це точно успіх. Тебе можна поздоровити.

– Але ж містере Крокете, – сказав Менікон. Він ще більше спітнів від того, що почув такі слова від людини, яка була кращою на курсі в МТІ. – Це, напевно...

– Називай мене Крок, – сказав Крокет. – В цій справі ми обидва пов'язані.

– Крок... – зворушено повторив Менікон, думаючи про "ланчу".

– Недолік другий, – сказав Крокет, беручу із рук офіціанта новий "Джек Деніелз". – Скидається на те, що розчин отруює ті організми до яких має спорідненість. Питання: а чи є така властивість недоліком?

– Це мене власне... ну... і турбує, – вичавив Менікон, думаючи про 18 замерзлих мишиних тілець в зачиненому холодильнику.

– Негативний вплив іноді може виявитись нічим іншим, як прихованим позитивним впливом. Залежить від точки зору, – сказав Крокет. –

Життєвий цикл складається із творення і з руйнування. Всьому свій час та місце. Не варто про це забувати.

– Так, – покірно погодився Менікон, вирішивши про себе, що забувати про це дійсно не варто.

– Якщо поглянути на це з комерційної точки зору, – розмірковував Крокет, – згадай ДДТ. Або міксаматоз. Виявився безцінним в Австралії, де було до біса кроликів. Та й ця золота рибка мені не подобається, зовсім не подобається.

Вони позичили золоту рибку у секретарки, біля столу якої стояв акваріум, і в 12:56 помістили рибку спочатку в розчин "Флоксо", а потім в розчин "Менікона". І хоча аж ніяк ні можна було стверджувати, що золотій рибинці подобався "Флоксо" – вона стояла на голові на дні посудини і здригалась кожні 36 секунд, – але вона все ж таки не вмирала. В розчині Менікона золота рибка випустила дух за 26 секунд. Її поклали до холодильника разом із 18 мишами.

– Ні, – повторив Крокет, – не подобається мені ця золота рибка, зовсім.

Вони посиділи мовчки, можливо, сумуючи за долею золотої рибки.

– Отже, що ми маємо, – сказав Крокет. – Ми маємо речовину із незвичайними властивостями, яка порушує динамічний зв'язок з'єднувальних молекул рідини за нормальних температур. Виробляти її – надзвичайно дешево. Неорганічні компоненти присутні в ній в мізерних кількостях, що не дозволить їх ідентифікувати. Високотоксично для деяких організмів, нешкідливо для інших. Ще не знаю як, але серцем чую, що з цього можна зробити гроші. У мене передчуття... Є одна контора, де можна... – він замовчав, ніби сомніваючись, чи можна довірити свої думки Менікону. – Жовте, жовте, жовте. Що є такого

жовтого, чого так само багато, як кроликів в Австралії? Знайдемо відповідь на це питання – і справа зроблена.

– Ну, – сказав Менікон, – тепер, я думаю, містер Паульсон підвищить нам платню до кінця року. Принаймні, премію до Різдва підкине, га?

– "Премію"? – Крокет вперше підвищив голос. – "Підвищить платню"? Ти збожеволів, друже?

– Але в моєму контракті написано, що всі мої розробки належать Фоґелю-Паульсону. В обмін на... У вас інший контракт?

– Ти хто такий, приятелю? – запитав Крокет з огидою. – Пресвітеріанин?

– Баптист, – сказав Менікон.

– Тепер ти розумієш, чому нам треба було піти з лабораторії, щоб поговорити? – спитав Крокет.

– Мабуть, – відповів Менікон, дивлячись у напрямку трьох міні-спідниць біля бару. – Тут затишніше, ніж...

– "Затишніше"! – сказав Крокет і додав погане слово. – У тебе є своя фірма, друже?

– Фірма? – здивувався Менікон. – А навіщо мені фірма? Я отримую $7 800 за рік – за вирахуванням податків, витрат на дітей та страхування... "Чи є у мене своя фірма"!

– У мене їх 4, 5. Можливо, 7, – сказав Крокет. – Скільки – нікого не обходить. Одна в Ліхтенштейні, дві на Багамах, ще одна на ім'я моєї

розлученої тітоньки, яка офіційно проживає в Іск'є. "Чи є у мене своя фірма!"

– У вашому віці! – із захопленням сказав Менікон. – У віці 25 років і 3 місяців! Але навіщо вони вам?

– О, іноді я кидаю кістку Паульсону, – сказав Крокет. – Низькотемпературна обробка поліефірних смол, методика кристалізації нестабільних амінокислот і подібні дрібниці. Паульсон слину пускає від вдячності. Але в серйозних справах... Невже ти думаєш, що я поспішаю в дирекцію, помахуючи хвостиком ніби мисливський песик зі здобиччю? Боже, ти що, вчора народився? Тільки в одній Німеччині моя фірма володіє 4–ма патентами на загартування стекловолокна. Стосовно ж незбагачених бокситів...

– На обтяжуйте себе такими подробицями, – сказав Менікон, якому не хотілось виявляти надмірну цікавість. Він починав розуміти звідки брались всі ці "ланчі", "корвети" і "мерседеси", які стояли біля лабораторії.

– Фірму ми відкриємо на острові Гернсі, – сказав Крокет. – Ти, я, ну і дехто з потрібних людей. Мене там добре знають, та й мова там англійська. Стосовно ж філіалів, які з'являтимуться, для них ми можемо використовувати мою тітоньку в Іск'є.

– Ви вважаєте, що нам знадобиться ще хтось? – збентежився Менікон. За 10 хвилин він вже встиг засвоїти головну заповідь капіталіста: не ділити капітал без необхідності.

– Боюсь, що так, – сказав Крокет, розмірковуючи. – Нам знадобиться першокласний паталог, аби з'ясувати, яким чином розчин Менікона взаємодіє з ядерним матеріалом тих клітин, до яких він виявляє спорідненість, і як він проникає крізь клітинну мембрану. Нам знадобиться неабиякий біохімік, а також спеціаліст з вивчення впливу

речовин на оточуюче середовище. Це солідна справа, друже. Абихто нам не потрібен. Ну і, звичайно, знадобиться який-небудь ангел-охоронець.

– "Ангел-охоронець"? – Менікон зовсім розгубився. Йому було незрозуміло, до чого тут релігія.

– "Грошовий мішок", – нетерпляче пояснив Крокет. – Все це коштуватиме недешево. Спочатку ми зможемо користуватись лабораторією Паульсона, але в майбутньому нам знадобиться власна.

– Звичайно, – погодився Менікон. Його лексикон збагачувався з такою ж швидкістю, як і світогляд.

– По-перше, паталог, – сказав Крокет. Нам потрібен найкращий в країні. Старий добрий Таґека Кі.

Таґека Кі був кращим студентом курса в Кіото, а потім кращим в Берклі. Він їздив на "ягуарі". Менікон вже зустрічався із Таґекою Кі. Одного разу. В кіно. Таґека Кі запитав: "Це місце вільне?" Менікон відповів: "Так". Менікон запам'ятав цю їхню розмову.

– О'кей. Не будемо втрачати час. Підемо знайдемо Кі, поки він не поїхав додому. – Крокет залишив на столі десятидоларову купюру. Менікон пішов за ним, думаючи про те, як чудово бути багатим. Він пройшов повз трьох дивиць біля бару. "Одного прекрасного дня, – подумав він, – і на мене чекатиме в барі така ж сама панночка". Він навіть здригнувся від такої спокусливої перспективи.

По дорозі в лабораторію вони купили золоту рибку для власниці акваріуму. Вони обіцяли повернути їй рибку. Вона говорила, що дуже прив'язана до цієї рибки.

– Цікаво, цікаво, – сказав Таґека Кі.

Він прогорнув нотатки Менікона і кинув по-східному непроникний погляд на 18 мишей в холодильнику. Колеги знаходились в кімнаті Менікона. Крокет був певний, що у нього і Таґеки кімнати оздоблені "жучками", і щовечора Паульсон прослуховує записи їх розмов. Прослуховувати детергенти і розчинники нікому навіть і на думку не спаде, тому тут можна було говорити спокійно, щоправда, не дуже голосно.

– Цікаво, – повторив Таґека. Він говорив бездоганною англійською мовою, із легким техаським акцентом. У Сан-Франциско він фінансував вистави театра "Но" і був загальновизнаним авторітетом в тютюновій мозаїці. – Розклад такий. Якщо буде що розкладати. Всі компаньони мають рівні частки, плюс і мене додаткові виключні права в Гватемалі та Коста-Ріці.

– Кі! – запротестував був Крокет.

– У мене є деякі зв'язки в Карибському басейні, про які не варто забувати, – сказав Таґека Кі. – Погоджуйтесь, колего, або полишимо цю розмову.

– О'кей, – сказав Крокет. До Нобелевської премії Таґека був набагато ближче, ніж Крокет, до того ж мав фірми в Панамі, Нігерії та Цюріху.

Таґека швидко витягнув з холодильника підніс з мертвими мишами і золоту рибку на плоскій алюмінієвій тарілочці.

– Я вибачаюсь, – сказав Менікон. До нього раптом дійшло. – Мені не хотілося б втручатись, але миші – жовті, тобто, я маю на увазі... – Він знов спітнів, на цей раз не від задоволення. – Я хочу сказати, що досі, принаймні... цей розчин... – Пізніше він навчився вимовляти "розчин Менікона" без запинки, але поки що це у нього не дуже виходило. – Справа в тому, – продовжував він заїкаючись, – що досі розчин виявлявся

отруйним тільки для... ну... організмів, домінуючий пігмент яких... як би це сказати... можна визначити... ну... як жовтуватий.

– Що ти хочеш цим сказати, колего? – спитав Таґека Кі, техасець і самурай в одній особі.

– Просто я хотів сказати, що, – бурмотів Менікон, вже шкодуючи, що почав цю розмову, – ну, що це пов'язано із певним ризиком. Одягніть хоча б гумові рукавички. Треба уникати контакту. Боронь Боже, я не маю на увазі расові відмінності, але б почувався винним, якщо б... ну, ви розумієте, що-небудь сталося б через...

– Не турбуйтесь про вашого маленького жовтого колегу, – спокійно сказав Таґека Кі. І вийшов, уносячи із собою поднос і алюмінієву тарілочку ніби найцдорожчі трофеї.

– Але ж і жадібний тип, – з досадою промовив Крокет, коли двері за паталогом зачинилися. – Виключні права на Гватемалу і Коста-Ріку. Ось вам і Країна сонця, що сходить. Так само вони у свій час і Маньчжурію відхопили.

По дорозі додому Менікон замислився. Крокет і Таґека Кі, маючі ті ж самі дані, що й він, доходили таких висновків, які від нього, Менікона, залишались глибоко прихованими. "Мабуть тому вони й їздять на "ягуарах" і "ланчах"", – подумав він.

Телефон задзвонив о третій ночі. Щоб взяти трубку, Менікону довелось перехилитись через місіс Менікон, від чого вона застогнала уві сні. Вона не любила, коли він торкався неї без попередження.

– Це Крокет, – почулося в трубці. – Я у Таґекі. Приїжджай сюди. – Він прокричав адресу. – Швидко.

Менікон поклав трубку, виліз з ліжка і почав одягатись. Він вже мав печію через той "Алекзандер".

– Куди? – запитала місіс Меніокн голосом, зовсім не таким солодким, як диня.

– На нараду.

– О третій ночі? – Вона не відкривала очей, але її рот безперечно ворушився.

– Я не дивився на годинник, – сказав Менікон, про себе повторюючи: "О Боже, потерпи ще трохи, залишилось зовсім мало".

– На добраніч, Ромео, – сказала місіс Менікон, так і не відкривши очей.

– Це ж був Семюел Крокет, – виправдовувався Менікон, натягаючи штани.

– Гомік, – сказала місіс Менікон. – Я так і знала.

– Послухай, Лулу... – Хай там що, але Крокет був його колегою.

– Принеси додому трохи LSD, – попрохала місіс Менікон, занурюючись у сон.

"От цього я від неї не чекав", – подумав Менікон, тихо зачиняючи за собою двері квартири. Обидві його дитини панічно боялися раптового шуму, і, як пояснив Менікону дитячий лікар психіатр, цей страх мав глибоки корені.

Таґека Кі жив в центрі, в розкішній квартирі, що виходила на дах 30-поверхового будинку. Біля під'їзду стояв його "ягуар", я поряд "ланча" Крокета. Менікон припаркував свій "плімут" біля автомобілей колег, подумавши: "Можливо, заведу собі "ферарі"". Менікон дуже здивувався коли негр-дворецький, в жовтій смугастій жилетці, у бездоганно білій сорочці з масивними золотими запонками, впустив його до квартири. Менікон гадав, що побачить строгий сучасний інтер'єр, можливо в японському стилі – бамбукові циновки, підголовники з чорного дерева, на стінах – акверелі із зображеннями мостів. Але все було витримано в стилі кантрі – завіси з ситцю, ситцеві дивани, грубі лавки, стільці з високими спинками, непофарбовані соснові столи, зроблені з корабельних нактоузів світильники. "Бідолаха, – подумав Менікон, – намагається асимілюватись".

Крокет чекав на нього у гостинній, попиваючи пиво і милуючись кліпером з повним оснащенням, що знаходився в пляшці, яка стояла на каміні.

– Привіт, – сказав Крокет. – Як доїхав?

— Нормально, – відповів Менікон, протираючі запалені очі. – Чесно кажучі, не дуже добре я себе почуваю. Я звик зазвичай спати по 8 годин, так що...

– Ти маєш скоротити цей час, – сказав Крокет. – Мені вистачає двох. – Він допив пиво. – Наш друг Таґека от-от прийде. Він у себе в лабораторії.

Двері відчинились, і в кімнату увійшла симпатична дівчина в рожево-лілових шовкових штанцях, які щільно обтягали її ноги. Вона принесла ще пива і зефір в шоколаді. Протягуючи підніс Менікону, вона зваблива йому посміхнулась.

– Це його дівчина, – сказав Крокет.

– А то чия ж, – відізвалась дівчина.

"Так, непогано це – бути японським патологом", — подумав Менікон.

Пролунав негромкий дзвоник.

– Це шеф, – промовила дівчина. – Чекає на вас. Як пройти ти знаєш, Семі.

– Сюди, Флоксе, – сказав Крокет, прямуючи до дверей.

– У тебе є, Семі? – сказала дівчина.

Крокет кинув їй шматочок цукру. Ще вони не вийшли із кімнати, а вона вже розлеглась на 10-футовому дивані, обитому ситцем, закинула рожево-лілові ноги на спинку і почала смоктати цукор.

Лабораторія Таґеки була набагато просторіше будь-якої з фоґель-паульсоновських лабораторій та й обладнана відповідно. Чого тут тільки ну було – великий операційний стіл, що міг повертатись в будь-якому напрямку, потужні освітлювачі на рухомих кронштейнах, комплекти хірургучних інструментів, стерилізатори, холодильники зі скляними дверцятами, величезний рентгенівський апарат, рукомийники, столи й лазеньки з неїржавіючої сталі.

– W O W ! – просто на порозі вимовив Менікон, пожираючі очима всю цю розкіш.

– Все за останнім словом техніки, – сказав Теґека, знімаючи з себе маску і ковпак. На ньому був хірургічний фартух, з-під якого виглядали підвернуті джинси і ковбойські черевики на великих каблуках зі срібними бляхами. – Але ж і роботу ви мені підкинули.

Таґека налив собі келих каліфорнійського хереса із величезного глечіка, що стояв в куті, і жадібно випив.

– Я препарував ваших 18 мишей. Жовтих. – Він посміхнувся Менікону своїм самурайським оскалом. – Перевірив зрізи тканин. Поки що нічого не можна сказати напевно, Меніконе. Я можу лише висунути гіпотезу, але я певен, що ти знайшов дещо нове.

– Невже? – зрадів Менікон. – І що ж це?

– Таґека Кі та Крокет виразно обмінялись поглядами – з таким самим співчуттям спортивні зірки дивляться на посередніх спортсменів.

– Я ще не зовсім певен, колего, – обережно сказав Теґека Кі. – Але щоб там не було, це новинка. А в наш час достатньо вже одного фактору новизни. Згадаймо крем для засмаги, хулахуп або стереоскопічні окуляри для 3D фільмів. На всьому цьому були були зароблені мільони. Лише за кілька місяців.

Менікону стало важко дихати. Таґека зкинув фартух, під яким виявилась гавайська сорочка.

– Попередні висновки такі, – серйозно почав він. – Нетоксична речовина, відома під назвою "Флоксо", в сполуці з іншою нетоксичною речовиною, діоксотетрамеркфеноферогеном-14, виявляє миттєву спорідненість до пігментного матеріалу 18-ти жовтих мишей і 1-ї золотої рибки.

– 19-ти, – вставив Менікон, згадавши про першу мишу, яку він викинув у сміттєспалювач.

– 18-ти, – повторив Таґека. – Я оперую лише перевіреними фактами.

– Вибачте, – сказав Менікон.

– Дослідження тканин, – продовжував Таґека, – та інших органів дозволяє зробити висновок, що розчин в невідомий поки що спосіб сполучається з клітинним пігментом, хімічною формулою якого я не буду вас зараз обтяжувати. При цьому утворюється нова сполука, формулу якого ще потрібно уточнити. Вона миттєво та потужно впливає на симпатичну нервову систему, що в свою чергу призводить до дисфункції останньої, і в результаті до препинення дихання, зникненню пульсу, паралічу. – Він налив собі ще келих хересу. – Чому у тебе такі червоні очі, колего?

– Річ в тому, що я звик спати по 8 годин, і... – пробурмотів Менікон.

– Ти маєш скоротити цей час, — сказав Таґека. – Я обходжусь годиною.

– Постараюсь, – відповів Менікон.

– Стосовно ж практичного застосування нашого розчину, то це поза моєї компетенції, – сказав Тагека. – Я лише паталог. Але я певен, що якщо поворушити мозоком, то така нагода з'явиться. В храмі науки все стане у нагоді. Врешті решт, подружжя Кюрі відкрили властивості радію тільки через те, що випадково в темній кімнаті поряд із шматком уранової обманки виявився ключ, який і був сфотографований в такий спосіб. А кому зараз прийде спаде на думку фотографувати ключ, чи не так колеги? – Раптом він захихикав.

"Кумедні ці японці, – подумав Менікон. – Не такі як ми".

Таґека знов посерйознішав.

– Можливо, завдяки наступним методичним дослідженням, ми дізнаємось про все це більше. Для початку, скажімо, експерименти з 500 жовтих мишей за такого ж об'єму контрольного матеріалу. Теж саме і з 1000 золотих рибок. Теж саме і з іншими організмами, що є жовтими від

природи, наприклад із нарцисами, папугами, гарбузом, кукурудзою. Вищі хребетні, собаки, жовтогруді павіани, які живуть в лісах Нової Гвінеї, на жаль вельми нечислені, пара коней, буланих...

– Та як же я протягну коней в детергенти та розчинники?? – запитав Менікон. В нього вже голова йшла обертом. – Та ще й не піднімаючи галасу при цьому?

– Ця лабораторія, – Таґека чемним жестом обвів все це сяйво навколо них, – до послуг моїх шановних друзів. До того ж не завадило б виявити деяку винахідливість і провести деякі досліди в інших місцях. Все, що мені потрібно, то лише грамотно зроблені тканеві зрізи, пофарбовані так, як я скажу.

– Але я не можу зробити запит на павіанів та коней, – сказав Менікон, знову сходячи потом.

– Я гадав, що все це буде узгоджено у приватний спосіб, – крижаним тоном сказав кріз зуби Таґека, дивлячись на Крокета.

– Звичайно, – підтвердив той.

– Але де ж ми візьмемо гроші? Боже правий, жовтогруді павіани! – вигукнув Менікон.

– Я лише патолог, – сказав Таґека, сьорбаючи херес.

– Це я беру на себе, – сказав Крокет.

– Вам легко брати це на себе, – сказав Менікон, майже зі сльозами на очах. – У вас фірми по всій земній кулі розкидані. Ліхтенштейн, Іск'я... А я отримую $7 800 за рік...

– Ми знаємо, скільки ти отримуєш, колего, – перебив його Таґека. – Я компенсую твою частку попередніх видатків разом із моєю.

Менікон ледве не задихнувся від вдячності. Тепер він не сумнівався, що має справу із гідними людьми.

– Я навіть і не знаю, що казати... – почав він.

– А тобі й не треба нічого казати, – заспокоїв його Таґека. – В якості часткового покриття вкладених коштів я візьму собі виключні права на твою частку по всій Північній Європі вище лінії, що з'єднує Лондон з Берліном.

– Так, сер, – сказав Менікон. Він хотів сказати щось ще, але вийшло тільки "Так, сер".

– Ну, думаю, на сьогодні достатньо, колеги, – підвів підсумок Таґека. – Я вас не кваплю, але мені ще треба трохи попрацювати перед сном.

Він чемно випхав Крокета і Менікона з лабораторії. Вони почули, як за ними клацнув дверний замок.

– Східна натура, – сказав Крокет. – Завжди щось підозрює.

Дівчина в рожево-лілових штанях як і раніше лежала на дивані. Очі її були широко розкриті, але вже нічого не бачили.

"Безперечно, – подумав Меніокн, кидаючи останній жадібний погляд на дівчину, – ми живемо в епоху спеціалізації".

Тижні полетіли як в жахливому сні. Менікон проводив дні в детергентах і розчинниках, створюючі звіти про міфічні експерименти на доказ того, що він виправдовує свою платню і вірно служить інтересам

Фоґеля-Паульсона. Ночі ж він проводив в лабораторії Таґекі Кі. Менікон скоротив тривалість сну до 3 годин. Експерименти тривали. Було куплено 500 жовтих мишей. Жовта афганська вівчарка із блискучим родоводом, куплена на величезні гроші, протрималась не більше години, уживши кілька крапель розчину Менікона з миски з молоком, в той час, як чорно-біла дворняжка, яку за $3 врятували від загибелі на шкуродерні, бадьоро дзявкала і через 2 дні після того, як розділила трапезу з вівчаркою. Золоті рибки сотнями лежали в холодильниках Таґеки, а жовтогрудий павіан, який продемонстрував глибоку симпатію до Таґекі, терпимість до Крокета і настримне бажання загризти Менікона, заспокоївся через 10 хвилин після контакту з розчином.

Тим часом вдома у Менікона склалась вельми несподівана ситуація. Його нічні походеньки врешті стали діяти на нерви місіс Менікон. Він нічого не міг сказати їй про свої справи, лише повідомив, що працює із Крокетом та Таґекою. Через ці закони про розподіл майна Менікон вже збирався подати на розлучення до того, як фірма почне приносити прибуток.

– Чого ж ви там щукаєте кожної ночі? – не відставала місіс Менікон. – Кінець веселки, чи що?

"Ще і цей хрест нести, – подумав Менікон. – Але вже недовго залишилось".

На квіти та овочи розчин не діяв, а до коней вони поки що не дістались. Не дивлячись на всі хитромудрі маніпуляції, що їх робов із розчином Крокет (він спромігся виокремити 2 вуглеводневі молекули із "Флоксо" та бомбардував їми діоксотетрамеркфеноферогген-14 величезною кількістю радіоактивних ізотопів), залишкові кільця все одно не зникали, якій би матеріал вони не використовували, навіть після найретельнішого промивання. Поки 2 дослідника спокійно працювали, ретельно перевіряючи щоночі одну здогадку за іншою та щоденно даючи Фоґелю-Паульсону штучні результати для камуфляжу, очманілий від нестачі сну Менікон поступово втрачав надію знайти якесь практичне

застосування для свого розчину. Ну напише він маленьку статейку, яку, можливо, надрукують, а може й ні, впаде вона в очі 2-3 біохімікам, перегорнуть вони її недбало – і ще 1 глухий куток в науці буде відкрито і полишено в забутті навіки. А він все своє життя так і буде їздити на "плімуті" 1959 року та мучитись із місіс Менікон.

Він не ділився своїми страхами з Крокетом та Таґекою Кі. З ними взагалі неможливо було чимось ділитись. Вони і з самого початку приділяли не занадо уваги до його слів, а тижні через 2 і взагалі препинили звертати на його увагу. Теперь він працював мовчки. Його праця полягала у митті посуду, друкуванні тексту під диктовку та оформленні слайдів. З Фогелем-Паульсогом у нього теж почались неприємності. Щотижневі звіти про ніби-то проведені досліди приймались без великого ентузіазму, і, раптом, в ніжно-блакитному конверті надійшла лиховісна записка від самого містера Паульсона. "То й що?" – надряпав містер Паульсон на клаптику паперу. І нічого більш. Це не обіцяло нічого доброго Менікону.

Він вирішив вийти з гри. Він мав вийти з гри. Він мав виспатись, хоча б один раз. Він хотів заявити про це своїм колегам, але все ніяк не міг знайти час. Він знав, що перед Таґекою він і рта не розкриє, надто той далеко від нього, але якби вдалося застати Крокета самого на пару хвилин, то йому би все розповів. Крокет, принаймні, був білим.

Тому він почав полювати на Крокета і влаштовувати на нього засідки де тільки було можливо. Але нагода з'явилась лише через тиждень. Він чекав біля ресторану, де Крокет зазвичай снідав у товаристві однієї або кількох гарненьких дівчат. Ресторан називався "Прекрасна дама із Провансу", і трапеза там коштувала не менше ніж $10. А якщо з вином, то й ще дорожче. Менікон, звісно, ніколи те місце не відвідував. Він харчувався в їдальні Фоґеля-Паульсона. Тамтешній ленч коштував $1.85. У Фоґеля-Паульсона теж були свої переваги.

День був спекотний – від сонця ніде не можна було сховатись. Чатуючи на Крокета, Менікон хитався від головокружіння, ніби

знаходячись на палубі кораблю під час шторму. Нарешті під'їхала "ланча". Крокет був сам. Не вимикаючи двигун, він вийшов з машини, покликав службовця з паркінгу і попрямував до дверей ресторану. Менікона він не помітив.

– Кроку! – покликав його Менікон.

Крокет озирнувся. На його обличчі 100%-го янкі промайнула гримаса роздратування.

– Якого біса ти тут робиш? – сказав він.

– Кроку, – повторив Менікон. – Мені треба поговорити...

– Ти чого хитаєшься? – спитав Крокет. – Напився, так?

– Саме про це я й хотів...

Раптом погляд Крокета став пильним та холодним. Він подивився кудись через плече Менікона, потім сказав:

– Дивись!

– Для мене велика честь співпрацювати з вами, – промовив Менікон, хитнувшись ближче до Крокета, – але я думаю, що мені доведеться...

Крокет схопив його за плечі і повернув:

– Дивись, кажу!

Менікон зітхнув і подивився. Дивитись не було на що. На іншому боці вулиці, перед базаром стояв старий кінь, що знемагав від спеки,

упряжённый у старий візок, що був завалений порожніми пляшками з-під пива.

– Куди дивитись, Крок? – спитав Менікон. У нього вже двоїлось в очах, але непокоїти Крокета своїми проблемами він не хотів.

– Кінь, друже, кінь.

– Ну то й що, що кінь, Крок?

– Якої він породи, друже?

– Обидва жовті. Я хотів сказати, він жовтий. – Менікон згадав про особливості свого зору.

– "Шукайте і обрящете", – із задоволенням сказав Крокет і вийняв маленьку пляшешку з розчином Менікона, яку всюди носив з собою. Крокет присвятив себе науці на 100%, він був не такою людиною, яка із дверима лабораторії зачиняє свій мозок. Він бризнув в жменю трохи розчину, а пляшечку віддав Менікону – на випадок, якщо виникнуть проблеми із поліцією. Потім неквапливо покрокував до коня і візка з порожніми пивними пляшками. Менікон вперше бачив, щоб Крокет ходив от так, нога за ногу.

Крокет наблизився до коня. Хазяїна ніде не було видно. Проїхав якійсь "б'юїк", і вулиця знов стала безлюдною.

– Добрий кінь, – сказав Крокет і поплескав його по морді своєю мокрою рукою. Потім так само неквапливо повернувся до Менікона.

Сховай-но цю бісову пляшечку, друже, – прошепотів він і взяв Менікона за лікоть, витираючи при цьому о його рукав останні краплі рідини. З боку жест цілком дружній, але Менікон встиг відчути, що пальці

у Крокета сталеві. Менікон поклав пляшечку до кишені і разом з Крокетом зайшов в ресторан.

Стійка в "Прекрасній дамі з Провансу" була біля вікна, що виходило на вулицю. Світло з вікна проходило крізь частокіл з пляшок, розставлених на скляних полицях, і вони яскраво виблискували. Це створювало художній ефект. Декілька відвідувачів їли свої десятидоларові ленчі, у тиші насолоджуючись недешевою французькою кухнею, але в самому барі було пусто. Зала була облаштована кондиціонером, і Менікон мимоволі зіщулився, сідаючи на табурет і дивлячись крізь пляшки на вулицю. Коня було видно між пляшкою шартреза та пляшкою "Нуаї-Пра". Він не ворушився. Так і стояв із похиленою головою.

– Що бажаєте, містере Крокете? – запитав бармен. – Як завжди? – Всі завжди знали, як звуть Крокета.

– Як завжди, Бенні, – сказав Крокет. – І ще "Алекзандер" для мого друга. – Крокет ніколи нічого не забував.

Поки Бенні готував "Джен Деніелз" і "Алекзандер", вони продовжували дивитись крізь пляшки на жовтого коня. З ним не відбувалось нічого особливого.

Бармен приніс напої. Крокет залпом випив половину келиху. Менікон потягував "Алекзандер".

– Кроку, мені дійсно треба поговорити з тобою, – почав він. – Я цього витримати...

– Тшш, – обірвав його Крокет.

Господар коня вийшов з бару навпроти. Вліз на передок візку і підібрав віжки. Кінь повільно опустився на коліна і ліг на бруківку. І більше не рухався.

– Бенні, будь ласка, повтори, – сказав Крокет. – Ну, Флоксе, я тебе пригощаю.

Крокет замовив трюфелі по-канськи і пляшку сидру. Безумовно, Крокет не був типовим янкі. Щойно Менікон побачив страву і відчув її запах, він одразу зрозумів, що сьогодні вдень шлунок задасть йому клопоту. Він так і не зумів сказати Крокету, що хоче вийти з гри.

– Тепер ми маємо зробити наступний крок, – сказав Таґека Кі.

Всі троє сиділи в його апартаментах. Було ще відносно рано, лише 2:30 ночі. Таґека сприйняв звістку про коня без здивування. Тільки пошкодував, що вони не зробили тканевих зрізів.

– З нижчими хребетними, гадаю, все зрозуміло, – продовжував Таґека Кі. – Наступний експеримент напрошується сам по собі.

Але Менікон не мав гадки, що за експеримент тут напрошувався, тому запитав:

– Це який?

Цього разу Таґека не залишив питання Менікона без відповіді.

– Отакої! – коротко сказав він.

Менікон відкрив рота і так і застигнув.

Крокет насупився:

– Я думаю, у нас будуть труднощі.

– Нічого страшного, – заспокоїв його Таґека. – Все, що нам буде потрібно, то лише доступ до лікарні з широким вибором пігментного матеріалу.

– Звісно, я маю зв'язки в "Лейкв'ю Дженерал", – сказав Крокет, – але я не певен, що там буде потрібний матеріал. Адже ми ж не на Середньому Заході. Думаю, тут за рік не буває більше 2-3 індіанців.

Менікон продовжував стояти із відкритим ротом.

– Не довіряю я тим хлопцям з "Дженерал", – сказав Таґека Кі. – Нечисто працюють. До речі, з ким би ми не зв'язались, його треба буде також брати в долю. А мені щось не дуже хочеться дарити капітал халтурникам з "Дженерал".

Менікону до смерті хотілось втрутитися. Слово "капітал" з вуст Таґекі Кі звучало як мінімум легковажно. Ті справи, про які знав Менікон, жодних прибутків не обіцяли. Але Таґека був у захваті від своїх планів. Він говорив гладко, чітко вимовляючи кожне слово.

– Думаю, найзручніше для нас місце – Західне узбережжя. Скажімо, Сан-Франциско. Значний контингент кольорового населення, чудові лікарні з великими несегрегованими благодійними відділеннями...

– Китайський квартал, – зважився втрутитись Менікон. Він був там під час весільної подорожі. Пригощався супом з акулячих плавців. "Одруження... це тільки раз в житті буває", – сказав він тоді своїй Лулу.

– У мене є приятель у відділенні раку та евтаназії, – сказав Таґека. – Людвиг Квелч.

– Так, – сказав Крокет. – Квелч. Передміхурова залоза. Хай-клас. – Кого тільки не знав крокет.

– Він був першим на курсі в Берклі, на 3 роки старший за мене. Думаю, слід йому зателефонувати. – Кі потягнувся до телефону.

– Зачекайте хвилиночку, будь ласка, містере Таґеко, – вичавив з себе Менікон. – Ви маєте на увазі, що будете робити досліди на живих людях? Можливо, навіть вбивати їх?

– Кроку, – сказал Таґека, – ти його сюди притягнув. От і дай йому раду.

– Флоксе, – сказав Крокет, не приховуючи роздратування, – питання зводиться до наступного: науковець ти чи не науковець.

Таґека вже телефонував до Сан-Франциско.

– Дайте подумати, – сказав Людвиг Квелч, – що ми маємо наразі. Пропоную відділення Блумстейна. Думаю, для початку – саме те, що треба. Згоден, Таґеко?

Таґека кивнув:

– Відділення Блумстейна. Чудово.

Квелч прилетів через 14 годин після телефонної розмови і на весь день і весь вечір усамітнився із Таґекою та Крокетом. Лише опівночі Менікон був допущений на нараду, яка проходила у вітальні. Людвиг Квелч виявився високим крупним чоловіком з прекрасними білими зубами і добродушними манерами уродженця західних штатів. Він носив 300-доларові костюми зі світлими краватками. Відчувалось одразу – на цю людину можна покластись у всьому. Він вже декілька разів виступав по

телебаченню з яскравими промовами проти системи безкоштовного медичного обслуговування.

Квелч взяв чорну записну книжку з крокодилової шкіри і перегорнув декілька сторінок.

– Наразі, – сказав він, – ми маємо 33 білих, 21 негра, 3 пацієнтів невстановленого походження, 1 індійця, 1 бербера, 7 азіатів, а також 6 пацієнтів можливо китайського походження і 1 – японського. Всі чоловічої статі, звісно. – Він доброзичливо посміхнувся, натякаючи на галузь своєї спеціалізації. – Я б сказав, що тут є з чого обирати, чи не так?

– Це нас влаштовує, – сказав Тагґека Кі.

– Всі безнадійні? – запитав Крокет?

– Я б сказав, приблизно на 80%, – відповів Квелч. – А чому ти питаєш?

– Це я для нього, – Крокет кивнув в бік Менікона. – Він переймався.

– Приємно бачити, що високий дух науки ще не витравив з вас чарівні юнацькі ідеали. – Квелч поклав свою широку ковбойську лапу Менікону на плече. – Не бійтесь, нічиє життя ми суттєво не вкоротимо... ну, хіба що трішечки.

– Дякую, докторе, – пробурмотів Менікон.

Квелч подивився на годинник.

– Все, мені треба йти. Триматиму вас в курсі. – Він поклав літрову бутель у свинцовому футлярі (зазвичай в таких зберігають леткі кислоти) до себе в валізу. – Чекайте на мій дзвінок.

Він був попрямував до дверей разом із Таґекою, але на півдороги зупинився.

– Отже згода? Все порівну на чотирьох, плюс у Кі виключні права на Гватемалу і Коста-Ріку та північноєвропейська частка Менікона на 10 років?

– Там все написано, в записці, що я дав тобі вранці, – сказав Таґека.

– Так, звичайно. Просто хочу все точно розтлумачити своїм адвокатам, коли надійдуть папери. Радий був зустрітись, колеги. – Квелч кивнув Крокету і Менікону й вийшов.

– Сьогодні нам доведеться закінчити раніше, – сказав Таґека. – У мене є деякі справи.

Менікон попрямував додому, думаючи, як він врешті за кілька останніх місяців виспиться. Дружина поїхала грати в бридж, і ніщо не заважало йому заснути безтурботним сном немовляти, але чомусь він так і не стулив очей до ранку.

– Квелч телефонував, – повідомив Таґека. – Є результати

У Менікона раптом затіпалось віко, і перехопило подих.

– Не будете заперечувати, якщо я сяду? – спитав він. Він щойно подзвонив в двері квартири, і сам Таґека впустив його. Тримаючись руками за стіни, він дійшов до вітальні і впав на стул. Крокет розвалився на дивані, на грудях у нього стояв келих з віскі. Менікон ніколи не міг визначити за виразом обличчя Крокета, чи був той засмучений, радісний або просто п'яний.

Таґека увійшов в кімнату слідом за Меніконом.

– Чим вас пригостити? – запитав Таґека тоном люб'язного господаря. – Пива? Апельсинового соку?

– Дякую, не треба, – сказав Меніокн. Вперше за весь час знайомства Таґека був із ним такий ввічливий. Менікон приготувався до найгіршого. – Що повідомив доктор Квелч?

– Просив передати вам вітання, сказав Таґека, сидячи на дивані між Крокетом і Меніконом і роздивляючись дірочку на срібній пряжці на ремені на джинсів.

– Що ще? – запитав Менікон.

– Перший експеримент закінчено. Квелч ввів розчин 8 пацієнтам – 5 білим, 2 чорним та 1 жовтому. Семеро не дали жодної реакції. Розтин восьмого...

– Розтин! – У Менікона знов перехопило подих. – Ми вбили людину!

– Заспокойся, Флоксе, – проговорив Крокет, на груди якого розмірно здіймався та опускався келих хз віскі. – Це ж в Сан-Франциско, 2000 миль звідси.

– Але ж це мій розчин. Я...

– Н а ш розчин, Меніконе, – спокійно сказав Таґека. – З Квелчем нас вже четверо.

– Мій, наш – хіба в цьому справа? Бідохала китаєць мерцем лежить зараз розпластаний на...

– Із твоїм темпераментом, Меніконе, – сказав Таґека, – тобі треба було займатись із душевнохворими, а не дослідженнями. Якщо ти маєш намір і надалі робити з нами справи, будь ласкавий, тримай себе в руках.

– "Справи"! – Менікон повільно підвівся. – І це ви називаєте справами! Вбити хворого на рак китайця! Знаєте, колего, – сказав він глузливо, – тиких користолюбців, як ви, я ще не зустрічав.

– Ти слухатимеш, чи розводитимеш демагогію? – поцікавився Таґека. – Я можу розповісти про багато чого цікавого. Але мене чекає робота, і я не можу дозволити собі витрачати час на дрібниці... Так що сідай.

Менікон сів.

– І більше не вставай, – сказав Крокет.

– Як я вже сказав, – продовжував Таґека, – розтин підтвердив, що пацієнт вмер природньою смертю. Жодної патології в жодному органі. У висновку сказано, що смерть наступила в результаті побічної реакції на ракову тканину біля передміхурової залози. Хоча нам краще знати в чому справа.

– Я вбивця. – Менікон схопився за голову.

– Я не бажаю чути такі речі в моєму домі, Кроку. – сказав Таґека. – Думаю, буде краще, якщо ми йому дозволимо вийти з гри.

– Якщо ти скучив за детергентами та розчинниками, Флоксе, – сказав Крокет, не встаючи з дивану, – то можеш забиратись звідси.

– Саме це я і збираюсь зробити зараз. – Менікон встав і попрямував до дверей.

– І знай, що ти втратив принаймні $1 000 000, приятелю. – спокійно сказав Крокет.

Менікон зупинився, так і не досягнувши дверей. Повернувся і сів на стул.

– Принаймні я маю почути все до кінця, – сказав він.

– Три дні тому я був у Вашингтоні, – сказав Крокет. – Зайшов до старого приятеля, Саймона Бансвангера. Ми разом в школі вчились в Бостоні. Ви його не знаєте. Його ніхто не знає. Він з ЦРУ. Велика там шишка. Дуже велика. Я коротко виклав йому наш проект. Він просто в захваті. Обіцяв скликати нараду там у себе, проконсультуватись. – Крокет подивився на годинник. – Він от-от має прийти.

– ЦРУ? – Перелякався Менікон. – Навіщо ви це зробити? Тепер на всіх посадять за ґрати.

– Аж ніяк, – відповів Крокет, – навіть навпаки. Я готовий укласти парі на пару "Алекзандерів", що він з'явиться сюди із вельми недурними пропозиціями...

– Якими пропозиціями? – запитав Менікон. Він подумав, що від клопотів з фірмами та постійного недосипання Крокет з'їхав з глузду. – Навіщо їм розчин Менікона?

– Пам'ятаєш перший день, коли ти прийшов до мене, Флоксе? – Крокет звівся, в шкарпетках пройшов до бару і налив чергову порцію "Джека Деніелза". – Я тоді сказав: знайдемо відповідь на одне питання і справу зроблено. Пригадуєш?

– Трохи, – сказав Менікон.

– А пам'ятаєш, що то було за запитаня? – солодким голосом протягнув Крокет, роблячи ковток віскі. – Я допоможу нечисленим клітинам твоєї довгострокової пам'яти відновити втрачені ланки. Питання було: "Що є такого жовтого, чого так само багато, як кроликів в Австралії?". Пригадуєш?

– Так, але до чого тут ЦРУ?

– Саме ЦРУ, друже, напевно знає, чого жовтого є так само багато, як кроликів в Австралії. – Крокет замовчав, кинув в келих шматочок льоду і побовтав в ньому пальцем. – Китайці, друже.

Пролунав двірний дзвоник.

Це Бансвангер, – сказав Крокет. – Піду відкрию.

– Щоб я ще раз коли-небудь зв'язався із таким як ти, Меніконе... – крижаним тоном промовив Таґека. – Ти психічно неврівноважений суб'єкт.

– Крокет повернувся із чоловіком, який міг би непогано заробляти, виконуючи жіночі ролі в старих водевілях. Він був тонкий та гнучкий, як тростина, рум'яний, із красивим білявим волоссям та губками бантиком.

– Саю, – сказав Крокет, – познайомся із моїми компаньонами.

Він уявив Таґеку, який кивнув головою, і Менікона, який під час рукопотискання не наважився навіть поглянути Бансвангеру в очі. Рукопотискання Бансвангера виявилось міцнішим, ніж у актора на жіночих ролях.

– Мені "Джек Деніелз", Кроку, – сказав Бансвангер. Мабуть, у них в школі то був традиційний напій. Голос Бансвангера викликав у Менікона асоціації з кременем.

З келихом в руці Бансвангер всівся на один з нефарбованих соснових столів і манірно закинув ногу на ногу.

– Мої хлопці вважають, що ви, приятелі, зробити величезне відкриття, – почав Бансвангер. – Ми провели деякі випробування, і вони підтвердили ваші дані на 100%. Квелч вам телефонував?

– Сьогодні вранці, – сказав Таґека. – Результати позитивні.

Бансвангер кивнув.

– Мої хлопці повідомили, що цього слід було чекати. Ну що ж, досить ходити довколо. Ми його берем. Розчин, я маю на увазі. Ми вже попередньо визначили зони ураження. Витоки Янцзи, 3-4 озера на півночі, пара приток Жовтої ріки і т.д. У вас тут випадково немає карти Китаю?

– На жаль, ні, – сказав Таґека.

– Шкода, – зітхнув Бансвангер. – Це б прояснило вам картину. – Він оглядів кімнату. – Непогано ви тут влаштувались. Ви й не повірите, скільки зараз деруть за пристойне лігвище у Вашингтоні... Жодного галасу – ось в чому родзинка вашого засобу. Ми вже давно шукаємо щось подібне. Але досі ні на що схоже не натрапляли. Ви провели кінцеві випробування? Я нічого не знайшов про це в паперах. Може, прогледів в поспіху?

– Що за кінцеві випробування? – запитав Менікон.

– Флоксе, – стомлено протягнув Крокет.

– Меніконе, – з погрозою сказав Таґека.

– Я маю на увазі встановлення мінімальної дієвої концентрації розчину в H2O, – сказав Бансвангер.

– Це ми ще не встановили, Саю, – сказав Крокет. – Ми ж працювали вночи.

– Вражаюча ефективність у цього розчину, – сказав Бансвангер, зробивши ковток віскі. – Ми провели деякі дослідження. Одна частка розчину на 2 біліони часток прісної води. Одна частка розчину на 3 біліони часток морської води. – Він залився дівочим сміхом, згадавши щось. – Забавний побічний ефект: розчин виліковує жовтяницю. Ви могли б заснувати фармацевтичну фірму і тільки на цьому непогано заробити. Але тільки щоб ніхто не здумав виписувати розчин азіатам, бо довелося б платити велику неустойку. Втім, це так, до слова. Тепер, – він розплів ноги, – про ділову частину. Ми готові викласти 2 000 000 готівкою. З нереєстрованих фондів. Так що вам не доведеться платити податки. Жодних розписок. З ЦРУ вигідно працювати. Ми не розмінюємося на дрібниці.

У Менікона знову перехопило подих.

– Ви себе погано почуваєте? – запитав Бансвангер.

– Ні, чудово, – сказав Менікон, хапаючи ротом повітря.

– Звісно, – продовжував Бансвангер, зі співчуттям поглядаючи на Менікона, – якщо ми будемо використовувати ваш розчин, вам відраховуватимуться відсотки. Але ми не можемо гарантувати використання. Хоча, зараз така ситуація, що... Бансвангер не договорив.

У Менікона перед очима попливли "ферарі" і штабелі дівиць в рожево-лілових штанцях.

– Ще одна деталь, і все, – сказав Бансвангер. – Завтра мені треба бути в Венесуелі. Так от, – в його голосі пролунала недвозначна погроза, – я розраховую на 25%. П'яту частину. За зроблені послуги. – Він обвів поглядом присутніх.

Крокет кивнув. Таґека кивнув. Менікон теж кивнув.

– Ну, час їхати до Карасасу, – бадьоро сказав Бансвангер. Він допив келих, всі потиснули одне одному руки. – Вранці до вас приїде людина, – додав Бансвангер, – з грошима. Готівкою, звісно. Який час ваш влаштовує?

– Шоста ранку, – сказав Таґека.

– Згода. – Бансвангер зробив відмітку в крокодиловому блокноті. – Ти вірно зробив, що зайшов тоді до мене, Кроку. Не треба мене проводжати. – Він вийшов.

Залишались самі дрібниці. Оскільки гроші вони отримають готівкою, слід було обчислити, яка компенсація належить Таґеці за права на Карибський регіон та 10-річну північно-європейську частку Менікона. Це не зайняло багато часу. Таґека був так само вправний в математиці, як і в патології.

Крокет і Менікон вийшли разом. У Крокета було назначено побачення з теперишньою, третьою, дружиною Паульсона, тому він поспішав.

– Бувай, Флоксе, – сказав він, сідаючи в "ланчу". – Сьогодні ми дуже непогано попрацювали.

Муркочучи щось собі під ніс, він зірвався місця.

Менікон сів в "плімут". Посидів хвилину-другу, розмірковуючи, що зробити в першу чергу. Коли ж нарешті придумав, то помчав із

швидкістю 90 км/год повідомити місіс Менікон про своє рішення подати на розлучення.

Таґека сидів на кушетці в своїй квартирі і малював в блокноті витончені ідеограми. Потім натиснув ґудзик дзвоника. Увійшов негр-дворецький в жовтій смугастій жилетці і сніжно-білій сорочці з масивними золотими запонками.

– Джеймсе, – сказав Таґека, – замов на завтра по 500 грамів діоксотетрамеркфеноферогену-14, —15 та —17. І 500 білих мишей. Ні, – він почекав секунду, – краще 1000.

– Так, сер, – сказав Джеймс.

– І ще, Джеймсе, – Таґека жестом зупинив дворецького. – Будь ласка, замов розмову з японським посольством у Вашингтоні. Я розмовлятиму з послом особисто.

– Буде зроблено, сер, – сказав Джеймс і взяв телефонну трубку.